

O estimare a impactului aplicării principiilor Memorandumului¹ asupra salarizării lucrătorilor din sistemul public de sănătate

Având în vedere demararea negocierilor privind construcția unei noi legi a salarizării, efectuăm prezenta analiză, centrată pe estimarea impactului potențial pe care-l pot avea principiile enunțate de Guvernul României în Memorandumul pe această temă asupra sistemului de salarizare din sectorul public de sănătate. Estimarea impactului se raportează la singurele elemente care suportă un grad de cuantificare din Memorandum, *limitarea sporurilor la 20% din salariul de bază și raportarea sporurilor la salariul minim pe economie*.

Precizări metodologice

Pentru a evita ambiguitățile privind interpretarea termenului *salariu* analiza noastră are drept obiect impactului Memorandumului asupra *venitului salarial total*, acesta constituind punctul obligatoriu în orice evaluare a impactului intervențiilor legale. În condițiile aplicării unor reguli relativ identice pentru calculul nivelului contribuțiilor și al impozitului pe venit, *venitul salarial total* se reflectă în mod simetric asupra venitului salarial total net.²

În vederea evidențierii impactului general al prevederilor Memorandumului operăm cu:

- *Eșantioane de funcții*, efectele descoperite fiind aplicabile, cu mici variații, tuturor funcțiilor din sectorul public de sănătate. Funcțiile din eșantion fie au ponderea cea mai mare a salariaților (cazul medicilor, asistentelor medicale, infirmierelor și îngrijitoarelor, care reprezintă cca. 80% din totalul funcțiilor) fie indică ceva semnificativ despre anumite categorii de funcții.
- *Eșantioane de gradații*, cea mai frecventă analiză fiind cea corespunzătoare gradației a V-a (limitei maxime de vechime). Acest nivel corespunde majorității lucrătorilor din sănătate.

Utilizarea eșantioanelor este determinată de necesitate simplificării analizei, ea conducând la identificarea unor evoluții generale. Această procedură are un caracter prealabil discutării principiilor salarizării, ea neînlocuind abordarea analitică, funcție cu funcție, ce face obiectul elaborării propriu-zise a legii.

În condițiile în care până la acest moment este incertă atât procedura intenționată cât și situația specifică a fiecăruia dintre sporuri, Memorandumul operând cu două condiții/proponeri generale (fără a desluși situația fiecărui spor), analiza noastră recurge la evaluarea mai multor scenarii, corespunzătoare variabilelor cu impact major. Astfel, utilizăm:

- Estimarea impactului introducerii limitării sporurilor la 20% din salariul de bază per salariat, luând în considerare:

¹ Prezenta analiză se raportează la conținutul Memorandumului pentru stabilirea principiilor care vor sta la baza reanalizării și elaborării cadrului legal privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice, <https://sgg.gov.ro/1/wp-content/uploads/2021/04/MEMO-4.pdf>

² Venitul salarial total net = venitul salarial brut total – (contribuțiile+impozitul pe venit).

- Cu includerea sporului de tură:
 - La nivelul acordat acum
 - La nivelul prevăzut de legea 153/2017
 - Cu includerea sporului pentru lucru în zilele nelucrătoare/libere:
 - La nivelul acordat acum
 - La nivelul prevăzut de legea 153/2017
 - Sporul pentru condiții de muncă:
 - Cu includerea sporului de tură
 - Fără includerea sporului de tură
 - Cu includerea sporului pentru lucru în zilele nelucrătoare/libere
- Estimarea impactului cumulat al raportării sporurilor la salariul minim pe economie.

Absența informațiilor publice necesare a condus la existența unui set de variabile pe care nu le-am explorat în cadrul acestei analize, cum ar fi impactul asupra CIM-urilor aferente gărzilor, dependent, printre altele de modalitatea de calcul a limitei aplicabile sporurilor, respectiv *per salariat* sau *per contract*.

I. Efectele introducerii limitării sporurilor la 20% din salariul de bază *per salariat*

Operăm cu două ipoteze diferite privind limita de 20% aferentă sporurilor *per salariat*:

- Aplicarea acestei limite fără a include în ea sporurilor de noapte/tură³ și de lucrul în zile libere. Deoarece impactul acestei variante este ușor de dedus prin raportare fie la situația cumulată fie la luarea în considerare doar a sporurilor ZLN, vom analiza în detaliu doar varianta care urmează:
- Includerea sporurilor de noapte/tură și de lucrul în zile libere în totalul sporurilor pentru care este aplicabilă limita de 20%

A. Analiza impactului raportat la drepturile acordate/în plată la ora actuală aferente sporului de tură și sporului pentru lucrul în zilele libere

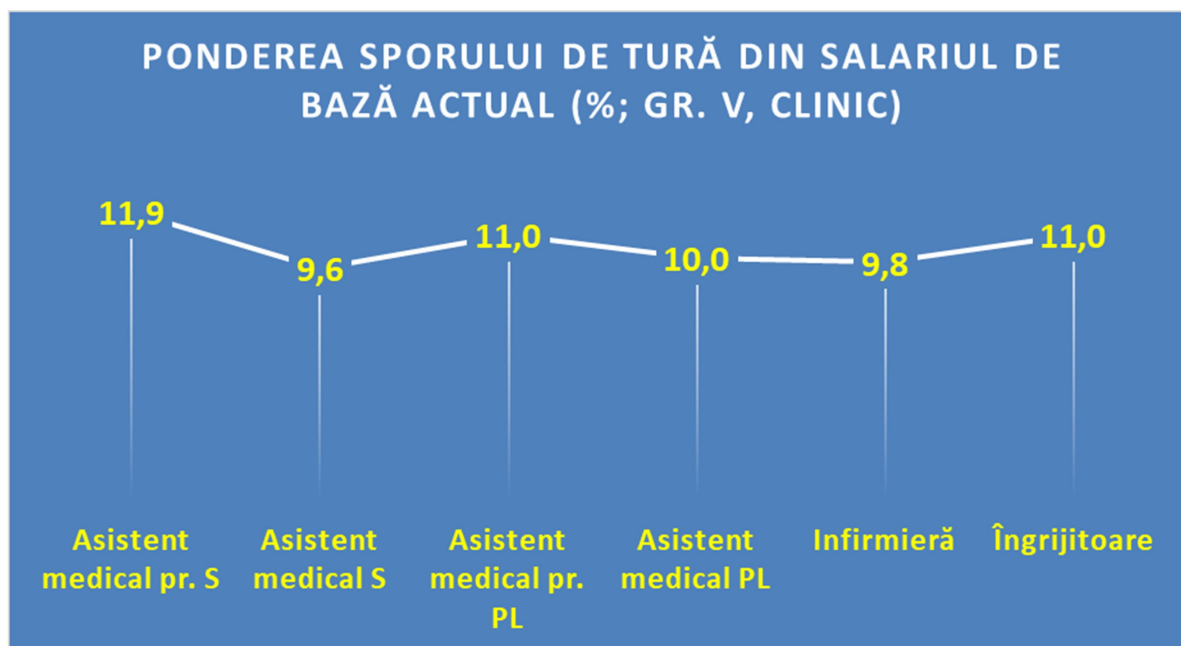
Sporul de noapte/tură

În sectorul sanitar se acordă sporul de tură (15%)⁴, însă la ora actuală acesta este raportat la salariul de bază aferent lunii ianuarie 2018⁵. Această situație a condus la diminuare *de facto* a sporului de tură, ponderea reală actuală a acestuia fiind cea din graficul de mai jos (pentru cele mai importante categorii de funcții).

³ În conformitate cu prevederile art. 20 alin. 1 din legea nr. 153/2017 la ora actuală sporul de noapte/tură nu este inclus în limita de 30% per ordonator de credite. În ipoteza în care se intenționează includerea acestui spor în limita de 20 per salariat vom asista la o amplificare a impactului negativ asupra veniturilor nete.

⁴ Prevăzut de art. 1, alin. 1 al cap. II din Anexa nr. II a legii 153/2017.

⁵ Conform prevederilor art. 38, alin. 3 lit. h) din legea 153/2017, prelungite de prevederile art. 34 alin. 2 din OUG 114/2018.

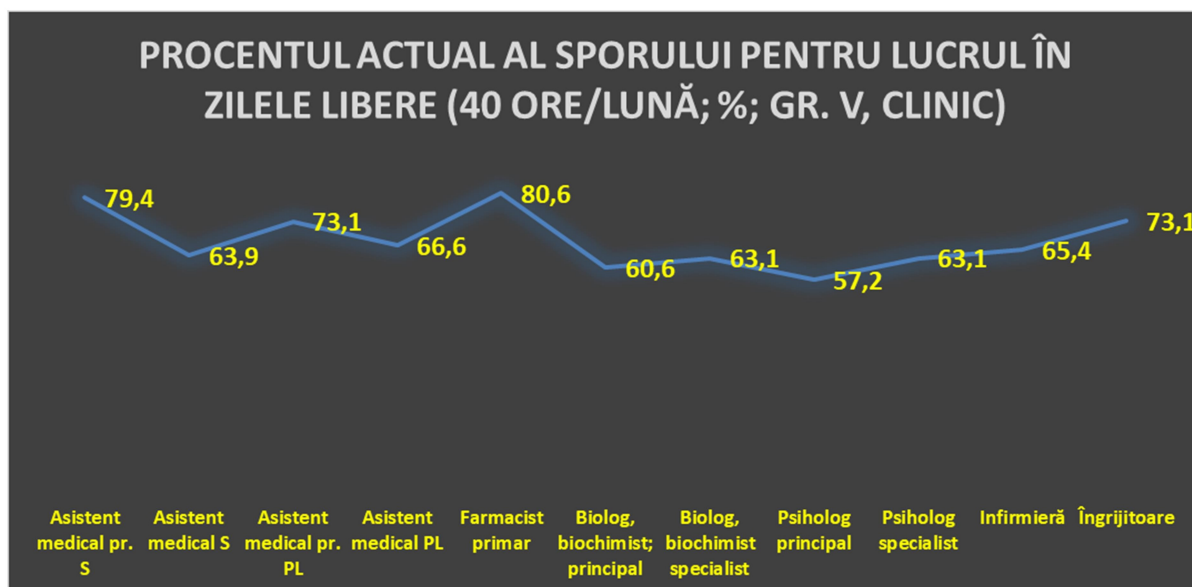
NOTĂ: De reținut că în toate graficele de acest tip, ce analizează sporuri care sunt calculate la salariul de bază din ianuarie 2018 și evaluate prin raportare la salariul de bază actuală, distribuția procentelor constituie un indicator al creșterii salariilor de bază din 2018 până în prezent, trebuind lecturată pe modelul: *procentele mai mici au beneficiat de o creștere mai mare a salariului de bază pe acest interval (și invers)*.

Sporul acordat pentru munca prestată în zilele de repaus săptămânal, de sărbători legale și în celelalte zile în care, în conformitate cu reglementările legale în vigoare nu se lucrează (SZLN)

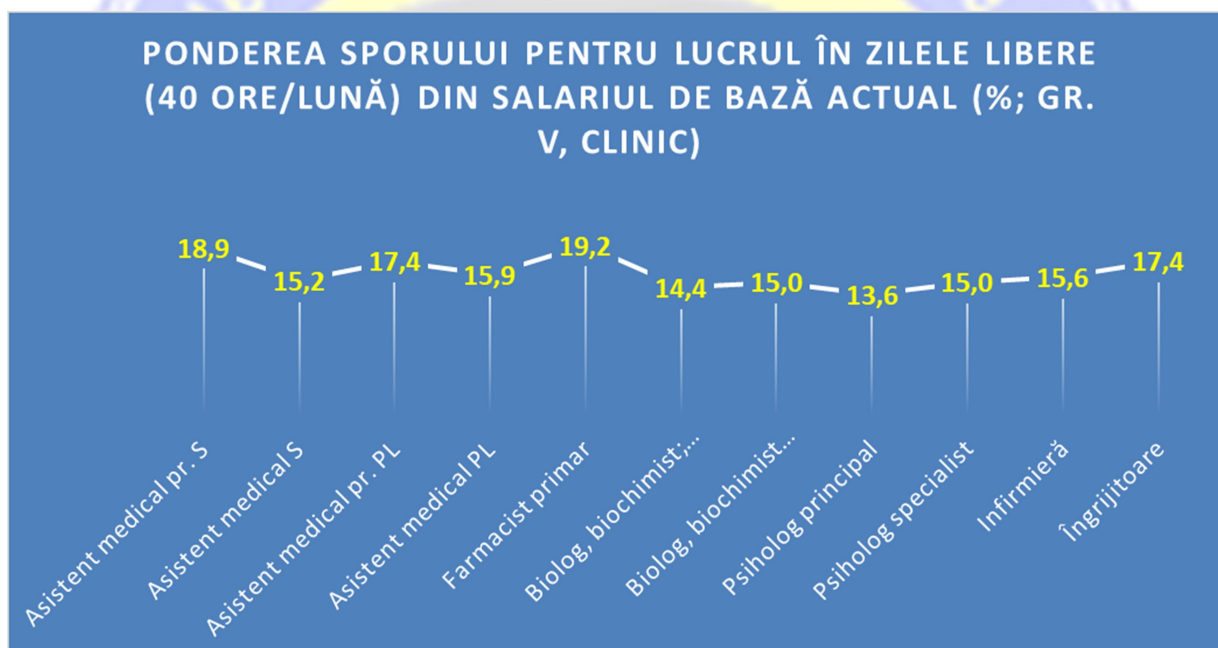
Acest spor este de 100%⁶, fiind acordat însă prin raportare la salariul de bază din ianuarie 2018.⁷ Această situație a condus la diminuarea *sporului acordat pentru munca prestată în zilele de repaus săptămânal, de sărbători legale și în celelalte zile în care, în conformitate cu reglementările legale în vigoare nu se lucrează (în continuare sporul pentru lucrul în zilele libere... sau SZLN)*, ponderea reală actuală a acestuia fiind cea din graficul de mai jos (pentru cele mai importante categorii de funcții).

⁶ Acest drept este prevăzut de art. 2, alin. 1 al cap. II din Anexa nr. II a legii 153/2017, interpretat prin prisma prevederilor contractuale în vigoare.

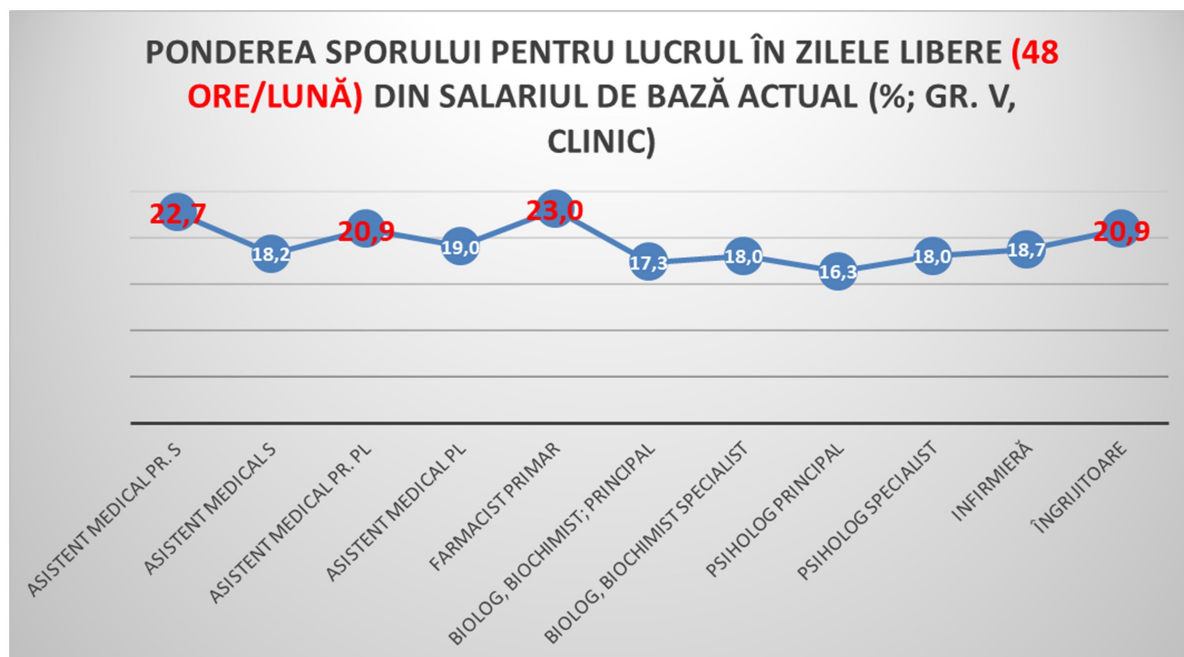
⁷ Conform prevederilor art. 38, alin. 3 lit. h) din legea 153/2017, prelungite de prevederile art. 34 alin. 2 din OUG 114/2018.

Deoarece pentru analiza noastră interesează ponderea pe care o are acest spor în salariul de bază actuală, putem vedea situația în graficul de mai jos:

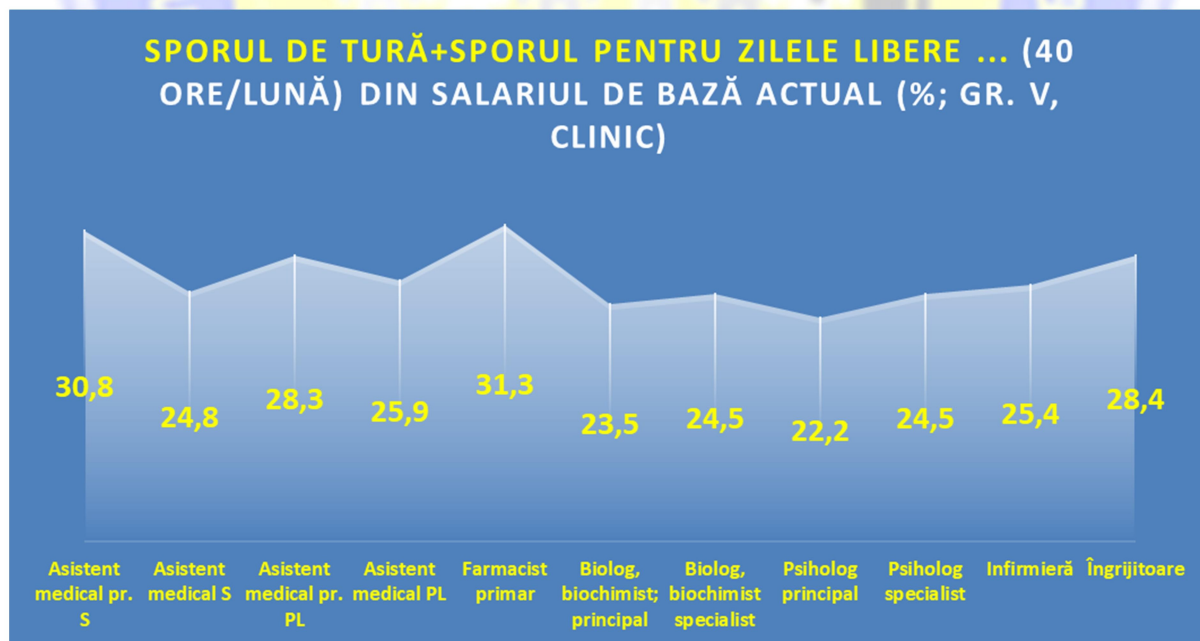
Graficul ne arată că în varianta în care sporul de tură își menține situația juridică actuală, respectiv nu este inclus în limita aferentă sporurilor, sporul pentru lucrul în zilele libere se apropie de unul singur de epuizarea acestei limite.

O variație de doar o zi în plus (8 ore) lucrată în zilele libere... generează o depășire a limitei de 20% pentru multe dintre funcții. Cu alte cuvinte, *sporul pentru lucrul în zilele libere* ... riscă să epuizeze de unul singur limita de 20%.

Situația cumulată a sporului de tură și a sporului pentru lucrul în zilele libere...

Cumularea celor două sporuri ne conduce la următoarea distribuție a procentului reprezentat de aceste două sporuri din salariul de bază:

Graficul indică de la sine faptul că simpla cumulare a acestor sporuri generează fie imposibilitatea aplicării limitei de 20% per salariat fie, în situația în care ea este aplicată, reducerea veniturilor cu punctele procentuale ce depășesc nivelul de 20%.

De remarcat că aplicarea limitei de 20% ar conduce pentru aceste categorii profesionale la un nivel al pierderilor din veniturile salariale totale actuale calculate pe modelul: punctele procentuale din cele două sporuri ce depășesc limita de 20% + întreaga valoare ce corespunde la ora actuală sporurilor pentru condiții de muncă.

B. Analiza impactului raportat la drepturile legale ale salariaților aferente sporului de tură și sporului pentru lucrul în zilele libere

La punctul A) am analiza impactul introducerii limitării *per salariat* a sporurilor la 20% din salariul de bază, luând în considerare drepturile existente în plată la ora actuală. În continuare vom desfășura aceeași analiză având în vedere de această dată drepturile prevăzute de legea 153/2017, așa cum ar trebui acestea acordate în absența prevederilor art. 34 alin. 2 din OUG 114/2018, care suspendă anumite drepturi legale (presupunând, așa cum este firesc, că suspendarea poate avea doar caracter excepțional, adică provizoriu, drepturile subzistând ca atare).

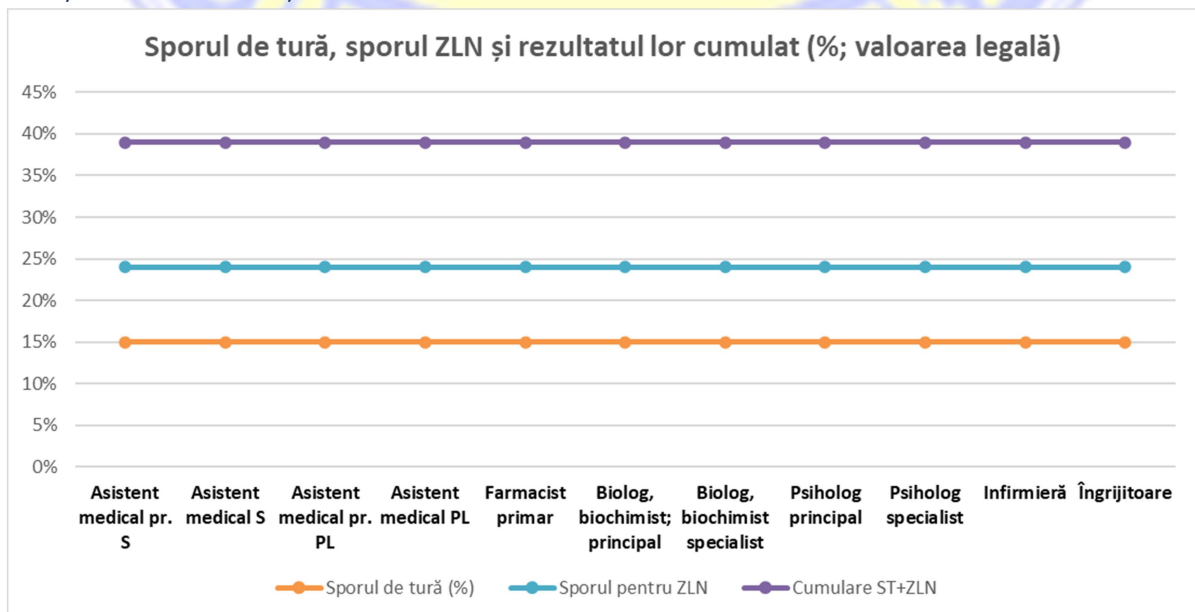
Sporul de noapte/tură (ST)

Așa cum aminteam la primul nivel al acestei analize, lucrătorii din sanitar au dreptul la sporul de tură, a cărui valoare este stabilită la nivelul a 15% din salariul de bază.⁸ Este ușor de intuit că distribuția celor 15% se face în mod identic pentru toate categoriile profesionale care-și desfășoară activitatea în ture.

Sporul acordat pentru munca prestată în zilele de repaus săptămânal, de sărbători legale și în celelalte zile în care, în conformitate cu reglementările legale în vigoare nu se lucrează (SZLN)

Dacă ne raportăm la acest spor ca trebuind să fie stabilit la nivelul de 100% din salariul de bază în plată atunci pentru 40 de ore lucrate în ZLN sporul este de cca. 24% din salariul de bază, distribuția procentuală fiind identică pentru toate categoriile de salariați.

Situația cumulată a ST și SZLN

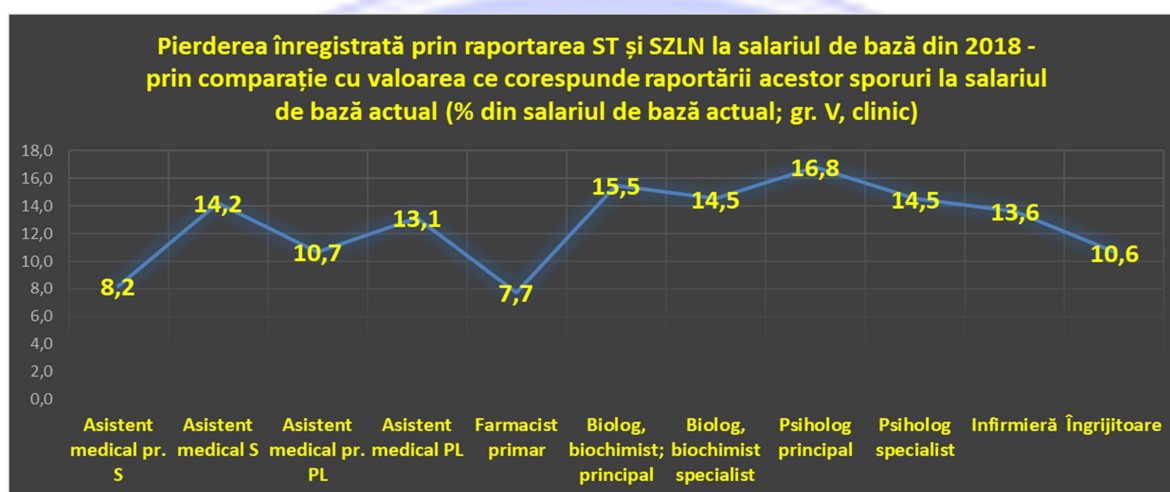

⁸ Prevăzut de art. 1, alin. 1 al cap. II din Anexa nr. II a legii 153/2017.

Graficul situației cumulate a ST și SZLN ne arată că în cazul în care se respectă dreptul legal al lucrătorilor valoarea cumulată a acestor sporuri reprezintă aproape dublul limitei de 20% existentă în Memorandum.

Cu alte cuvinte, **introducerea acestei limite ar reduce la jumătate drepturile legale aferente sporurilor de tură și pentru lucrul în zilele libere legale, anulând totodată, în mod evident, posibilitatea de-a acorda sporurile pentru condițiile de muncă.** Calculul general al impactului limitei de 20% pentru aceste categorii de lucrători devine unul simplu, ***pierderea din venitul salarial total fiind de: 19% din salariul de bază + valoarea ce corespunde sporului pentru condițiile de muncă.***

Pentru evidențierea completă a situației actuale nivelul pierderii deja înregistrate de lucrătorii din sănătate din categoriile profesionale în discuție (înainte de aplicarea principiilor prevăzute în Memorandum), este evidențiat de graficul de mai jos:

Procentele din imagine reprezintă nivelul cu care au fost reduse drepturile salariale aferente ST și SZLN, exprimat în procente din salariul de bază actual.

C. Analiza impactului asupra sporurilor aferente condițiilor de muncă – ipoteza limitării la 20% doar a sporurilor pentru condițiile de muncă

Este ușor de înțeles că în această ipoteză vom asista la un impact negativ asupra veniturilor salariale pentru toate cazurile în care sporul pentru condiții de muncă depășește nivelul de 20% din salariul de bază. Amplasarea pierderilor raportat la venitul salarial total în această variantă poate fi observată în tabelul de mai jos:

Impactul introducerii limitei de 20% doar asupra sporurilor aferente condițiilor de muncă - impactul asupra venitului salarial (%; gr. V, clinic)

	Valoarea procentuală a sporului pentru condiții de muncă				
	25%	50%	55%	75%	85%
Medic primar	-4	-20	-23	-31	-35
Medic specialist	-4	-20	-23	-31	-35
Asistent medical pr. S	-4	-20	-23	-31	-35
Asistent medical S	-4	-20	-23	-31	-35
Asistent medical pr. PL	-4	-20	-23	-31	-35
Asistent medical PL	-4	-20	-23	-31	-35
Infirmieră	-3	-15	-17	-24	-27
Îngrijitoare	-3	-16	-18	-26	-29

D. Analiza impactului asupra sporurilor aferente condițiilor de muncă – ipoteza limitării la 20% atât a ST și SZLN cât și a sporurilor pentru condițiile de muncă

Analiza impactului limitei de 20% în varianta aplicării ei asupra trei categorii de sporuri, respectiv *sporurile pentru condiții de muncă + sporul de tură + sporul pentru ZLN⁹* evidențiază următoarea situație:

Impactul introducerii limitei de 20% asupra sporurilor de muncă + ST + SZLN - impactul asupra venitului salarial (%; gr. V, clinic)

	Valoarea procentuală a sporului pentru condiții de muncă						
	12%	15%	25%	50%	55%	75%	85%
Medic primar	0	0	-4	-23	-23	-31	-35
Medic specialist	0	0	-4	-23	-23	-31	-35
Asistent medical pr. S	-19	-18	-23	-35	-35	-42	-44
Asistent medical S	-14	-14	-20	-33	-33	-40	-43
Asistent medical pr. PL	-17	-16	-22	-35	-35	-41	-44
Asistent medical PL	-15	-15	-20	-34	-34	-40	-43
Infirmieră	-4	-5	-10	-21	-21	-28	-30
Îngrijitoare	-8	-9	-14	-25	-25	-32	-34

II. Impactul raportării sporurilor la salariul minim pe economie

⁹ În tabelul de mai jos nu am introdus ultimele două categorii de sporuri (ST și SZLN) pentru medici și am considerat că biochimistii ... efectuează ture (deși, în conformitate cu prevederile OMS 870/2004 aceștia sunt incluși în liniile de gardă – atunci când este cazul). Evident, tabelul nu include sporurile de gardă în estimarea impactului.

Impactul general al raportării sporurilor la salariul minim pe economie este simplu de estimat: toate veniturile salariale ale lucrătorilor care au dreptul la sporuri vor scădea, singura excepție intervenind în cazul lucrătorilor al căror salariu de bază se află la nivelul salariului minim pe economie.

A. Impactul raportării (doar a) sporurilor pentru condiții de muncă la salariul minim pe economie

Raportarea sporurilor pentru condiții de muncă la salariul minim pe economie - impactul asupra venitului salarial (%; gr. V, clinic)									
<i>Procentul sporului (aplicat la salariul minim pe economie)</i>									
Categoriile de funcții (eșantion)	10%	12%	15%	25%	30%	50%	55%	75%	85%
Medic primar	-7,7	-9,1	-11,1	-17,0	-19,7	-28,4	-30,2	-36,5	-39,2
Medic specialist	-7,4	-8,7	-10,6	-16,3	-18,8	-27,1	-28,9	-34,9	-37,4
Asistent medical pr. S	-5,2	-6,2	-7,5	-11,5	-13,3	-19,2	-20,4	-24,6	-26,4
Asistent medical S	-5,1	-6,0	-7,3	-11,1	-12,9	-18,6	-19,8	-23,9	-25,6
Asistent medical pr. PL	-4,8	-5,7	-6,9	-10,6	-12,2	-17,6	-18,7	-22,6	-24,2
Asistent medical PL	-4,7	-5,6	-6,8	-10,4	-12,0	-17,4	-18,5	-22,3	-24,0
Farmacist primar	-5,0	-5,9	-7,2	-11,2	-13,0	-19,1	-20,5	-25,1	-27,1
Biolog, biochimist; principal	-2,8	-3,4	-4,2	-6,6	-7,7	-11,6	-12,5	-15,6	-17,0
Biolog, biochimist specialist	-2,7	-3,2	-3,9	-6,2	-7,2	-10,9	-11,7	-14,5	-15,8
Psiholog principal	-2,5	-3,0	-3,7	-5,9	-6,9	-10,4	-11,2	-14,1	-15,3
Psiholog specialist	-2,7	-3,2	-3,9	-6,2	-7,2	-10,9	-11,7	-14,5	-15,8
Infirmieră	0,4	0,5	0,6	1,0	1,2	1,7	1,9	2,3	2,5
Îngrijitoare	0,6	0,7	0,9	1,3	1,6	2,3	2,5	3,1	3,3

După cum se poate constata, cu excepția funcțiilor *infirmieră*, *îngrijitoare* și celor asimilate lor, impactul raportării sporurilor pentru condiții de muncă la salariul minim pe economie este unul negativ, determinând reduceri la veniturilor salariale direct proporționale cu mărimea sporurilor. În cazul personalului auxiliar sanitar excepția este dată de aplicarea discriminatorie a legii la ora actuală, care blochează raportarea sporurilor pentru condiții de muncă la salariul aflat în plată.

Deoarece Memorandumul nu conține indicații privind soarta fiecărei categorii de sporuri, ne rezumăm analiza impactului la variabilele luate în considerare până aici, urmând a o reageza în funcție de informații ulterioare.

Câteva concluzii

Informațiile oficiale existente sunt departe de a fi suficiente în privința posibilității de construcție a unei noi legi a salarizării, absența unor date relevante făcând imposibilă evaluarea unora dintre variabilele esențiale pentru regulile de salarizare ale lucrătorilor din sistemul public de sănătate.

Estimarea impactului principiilor stabilite de Guvern în Memorandum arată clar că aplicarea lor ar conduce la o reducere a veniturilor salariale actuale ale lucrătorilor din sănătate ce poate ajunge până la 44%. Deoarece Memorandumul nu conține nici o indicație privind procedura aplicabilă în cazul reducerii veniturilor salariale (cum ar fi o regulă de tipul: *nici un*

venit salarial nu va scădea) suntem nevoiți să deducem că, în baza informațiilor oficiale existente, această reducere a veniturilor salariale are caracter intenționat.

În mod oarecum secundar analiza a evidențiat că, raportat la drepturile salariale stabilite de lege lucrătorii din sănătate au suferit deja o serie de reduceri ale veniturilor (cazul sporului de tură și al sporului pentru lucrul în zilele libere/nelucrătoare), acestea fiind introduse în cadrul juridic prin intermediul unor prevederi legale cu caracter derogator. Acesta este unul dintre punctele esențiale în care legea salarizării în vigoare (legea 153/2017) nu a fost încă aplicată. Alături de aceste derogări trebuie menționate și cele privitoare la acordarea etapizată a creșterilor salariale.

